

Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TeXu

Petr Olšák; Karel Horák

Zápis z valného shromáždění Československého sdružení uživatelů TeXu;
datum konání: 14.1. 1995

Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TeXu, Vol. 4 (1994), No. 4, 189–194

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/149729>

Terms of use:

© Československé sdružení uživatelů TeXu, 1994

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery
and stamped with digital signature within the project *DML-CZ*:
The Czech Digital Mathematics Library <http://dml.cz>

písmeno môže byť iba 10 prípadov. Ale napadá ma iba jedno, ktoré sa aj používa (č., čo by mala byť skratka pre číslo).

Teraz už píšem prakticky bez *shiftu* po slovensky a aj po anglicky. Potom pri písaní e-mailových súborov po slovensky musím dávať pozor, lebo už mozog navyká na diakritiku. Musím urobiť funkciu, ktorá odstráni diakritické znaky a nahradí ich adekvátnymi anglickými písmenami, aby sa ľahko prenášal aj v sieti.

Možno moje myšlienky niekoho zaujmú a bude hľadať aj on pohodlnejší spôsob cs písania. Toto všetko teda spôsobila jedna klávesa.

Takže príjemné

Ladislav Bittó
Geofyzikálny ústav SAV
842 28 Bratislava
geoflabi@savba.sk

Zápis z valného shromáždení Československého sdružení uživatelů T_EXu; datum konání: 14.1. 1995

- V první části vystoupil předseda sdružení Karel Horák se zprávou o činnosti. Nejprve informoval o tom, že sdružení koupilo 20 CDROMů (4allT_EX), jejichž nákup byl dohodnut na předchozím valném shromáždění. Zásilku přinesl přímo na shromáždění.
- Valné shromáždění po delší diskusi odhlasovala většinou hlasů, že tyto CDROMy se budou prodávat individuálním členům za cenu, která je rovna (po zaokrouhlení) ceně, za kterou byly CDROMy ζ TUGem pořízeny. Pro tuto zásilku byla stanovena cena 650 Kč za kus. Za stejnou cenu mohou CDROMy koupit kolektivní členové, kteří se stali členy až letos, tj. netýkaly se jich členské příspěvky ve výši 4 000 Kč.
- Dále valná hromada odhlasovala většinou hlasů (4 hlasy proti), že těm kolektivním členům, kteří někdy zaplatili příspěvek ve výši 4 000 Kč a jsou stále našimi členy, bude jeden kus CDROMu k dispozici zdarma.

Z této dodávky budou dány CDROMy jen těm kolektivním členům, kteří o ně vysloveně projeví zájem na minulém shromáždění ζ TUGu a figurují na seznamu žadatelů.

- Valná hromada uložila výboru ζ TUGu objednat dalších 20 CDROMů, aby mohli být uspokojeni další zájemci.
- Karel Horák informoval o objednávce cca 25 knih od Addisona Wesley u holandské pobočky. Fakturu, která došla na tuto objednávku, ζ TUG ještě neproplatil, protože se výbor nebyl schopen dohodnout, zda jsou ceny přijatelné. Ceny odpovídají tzv. růžovému katalogu, jsou místo o \$2 až \$7 levnější a poštovné vychází cca \$3 na knihu. Po diskusi, která vyzněla zhruba v duchu „existují SNAD levnější cesty nákupu těchto knih, než udává růžový katalog“ se nakonec dohodlo, že se knihy koupí. Petr Olšák dostal za úkol napsat email členům. Email má obsahovat jednotlivé tituly a ceny těchto knih. Členové pak mohou posílat objednávky na knihy. Tento postup znevýhodňuje členy, kteří nemají email, ale než by informace prošla bulletinem, to bychom se asi dlouho načekali.¹⁾
- Karel Horák velmi stručně referoval o dalších aktivitách ζ TUGu. Například o konaných kurzech $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ u v Jevíčku. Zmínil se, že má další typ na místo, kde by se kurzy mohly konat (Rychnov nad Kněžnou).²⁾ Protože ale nepadlo jméno osoby, která by takovou akci zařídila, nedá se předpokládat, že se akce v brzké době uskuteční.
- Dále Karel zmínil, že se ζ TUG zúčastnil výstavy neziskových organizací, kde měl pronajatý jeden stánek za 1 000 Kč, a vystavoval tam některé aktivity kolem $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ u. Stručná zpráva o výstavě je podána v bulletinu č. 3/94.
- Karel přiznal, že bulletiny vycházejí se zpožděním. Momentální situace je, že zrovna na valném shromáždění byly předány podklady pro tisk bulletinu č. 3/94. Členové už více než rok marně čekají na překlad Taylorovy přednášky, o které rozhodl výbor ζ TUGu, že by měla být zařazena do bulletinu. To by vyšlo na celé jedno, možná dvě čísla. Stále se hledají přispěvatelé, kteří by přispěli do bulletinu buď svým vlastním článkem, nebo překladem nějakého zahraničního

¹⁾ Tedy skutečně ano (mea culpa!). Leč hned po zaplacení téměř obratem knihy dorazily. Na jiném místě tohoto Zpravodaje vkládáme závazný objednávací listek, jehož vyplněním si můžete vybrané knihy objednat.

²⁾ Díky aktivitě profesora hradeckého gymnázia Přemysla Šedivého proběhnou *Dva dny s $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ em* v dubnu a v říjnu letošního roku — viz kalendář akcí JČMF v časopise PMFA 1/95.

článku. Padla zmínka, že by se v našem bulletinu mohl objevit Knuthův článek o virtuálních fontech.

- Karel informoval, že finanční rozvaha hospodaření ČSTUGu je pro rok 1995 deficitní, tj. že to, co se pravděpodobně vybere na členských příspěvcích, nepokryje náklady na provoz ČSTUGu (zvláště vydávání bulletinu). Nicméně informoval, že současný výbor s vědomím této skutečnosti snížil už loni členské příspěvky kolektivním členům na 1 000 Kč, protože má ČSTUG poměrně zbytečnou finanční rezervu (cca 750 tis. Kč), takže se nyní bude odčerpávat z této rezervy.
- Karel dále přiznal, že současný výbor ČSTUGu není příliš operativní a že na podzimním (zimním) shromáždění (zhruba za rok) budou provedeny nové volby do výboru. Pokud by se do výboru dostali noví lidé, asi by to ČSTUGu prospělo. Proto již nyní apeluje na členy, aby se mezi sebou porozhlédli po vhodných kandidátech.
- V Následující diskusi vystoupil Petr Olšák s názorem na udělenou výroční cenu ČSTUGu. Z celého kolektivu autorů ČTeXu, kterému byla cena za rok 94 udělena, totiž figurovalo ve zprávě o udělení ceny v bulletinu 2/94 jenom jeho jméno. Řekl, že si váží udělení této ceny, ale že ho mrzí, že ve zprávě o udělení ceny nebyl uveden plný seznam jmen tzv. „kolektivu autorů“, kterým je cena udělena. Důsledkem toho je, že řadový člen vlastně neví, kdo byl oceněn. Petr prohlásil, že vlastně ani on sám neví, koho pod pojmem „kolektiv autorů“ vlastně orgán, který uděluje cenu,³⁾ míní. Dále řekl, že uvedení jména oceněného v našem časopise je vlastně součástí ocenění a že finanční částka, která s cenou souvisí, je pro mnohé z nás až na druhém místě. Proto apeluje na orgán, který uděluje cenu (tj. na výbor ČSTUGu), aby uveřejnil v nejbližším čísle bulletinu jmenovitý seznam „kolektivu autorů“, kteří jsou ocenění. Do doby, než bude tento seznam v bulletinu uveřejněn, odmítá Petr převzít finanční částku (20 tis. Kč), která má být mezi oceněné rozdělena. Samozřejmě, jak s touto finanční částkou kolektiv autorů naloží, je čistě věc tohoto kolektivu a nemusí o tom být veřejná zmínka. Pokud ale tento kolektiv není definován jmenovitým seznamem, pak to je špatné.⁴⁾

³⁾ a jehož je Petr sám členem

⁴⁾ Kdyby můj archiv nedočené či jinak odložené elektronické pošty nečítal desítky megabajtů, podíval bych se po Petrově výzvě krátce po schválení ceny výborem, ve které navrhl svým spolupracujícím kolegům několik způsobů (tuším aspoň tři), jak s cenou naložit. Tenkrát v tom měl poměrně jasno a rozhodně nechtěl po výboru, aby mu dodal seznam adresátů této výzvy. -kh

- V reakcích na tento příspěvek padl např. názor, že Petr Olšák vlastně prohlásil, že neví, s kým spolupracoval, a že i to je špatné. Nakonec byl akceptován požadavek na jmenovité zveřejnění oceněných tak, jak žádal Petr ve svém příspěvku.
- Po přestávce následoval blok přednášek. Jako první vystoupil Petr Sojka, který referoval o vývoji českých vzorů dělení generovaných patgenem. Výsledky jsou podle měření velmi dobré, dokonce řádově lepší než vzory dělení, které v současné době většina z nás ve volně šířeném $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ u provozuje. Na tomto díle spolupracoval s panem Ševečkem, který má ovšem s výsledným produktem obchodní úmysly. Chce tyto vzory prodávat firmám, které je implementují do „počeštěných“ alternativ různých komerčních typografických systémů. Aby byla jejich práce prodejná, uvolní pro volné šíření ζTUG u pouze takovou variantu vzorů dělení, která je záměrně o něco horší než prodávaná varianta.
- V dlouhé diskusi k této přednášce padl zajímavě formulovaný názor pana Lhotky, že vlastně autoři tohoto dělení udělají jakousi práci navíc, aby toto dělení „zprasili“ a mohli dát veřejně k dispozici. Nezdá se mu to jako dobrá filosofie. J. Veselý navrhuje, že by tu skutečně nejlepší variantu vzorů dělení mohl ζTUG koupit. Karel Horák souhlasí a navíc dodává, že by to byly asi podstatně lépe investované peníze než při nákupu např. ζEdu . P. Sojka říká, že není vedoucím autorské dvojice a nemůže na tomto shromáždění měnit stanovisko, které autoři vůči šíření na půdě ζTUG u zaujali. Navíc prý jsou tyto „zprase­né“ vzory dělení uživatelsky k nepoznání od originálních a pozná se to až při speciálních testech. Přítomní s tímto názorem nesouhlasili. Proč zrovna $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ musí být (vesměs) provozován s horšími vzory dělení než třeba QuarkXPress, který bude mít vzory dělení koupené od autorské dvojice? Je správné, aby pravděpodobně nej kvalitnější algoritmus řádkového zlomu neměl mít k dispozici nejlepší vzory dělení? Nebyl náhodou $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ a programy kolem něj nástrojem na přípravu vzorů dělení, které chtějí nyní prodávat? P. Sojka obhajoval stanovisko autorské dvojice argumentem, že by firmy od nich vzory dělení pro komerční programy nekupovaly, když by bylo obecně známo, že jsou volně k dispozici. J. Veselý prohlásil, že sice ζTUG nemá nástroje na kontrolu, zda se softwarem, šířeným pod jeho garancí, bude manipulováno podle licenčních pravidel, ale že se jedná o otázky legislativní a že nevidí důvod, proč by ζTUG nemohl s autory uzavřít smlouvu, vyhovující oběma stranám a to skutečně nejlepší dělení kou-

pit. Žádá proto P. Sojku, aby autorská dvojice znovu zvážila svůj postoj k možnosti prodeje vzorů dělení ζ TUGu.

- Dále (už nezbylo mnoho času) vystoupil v krátké přednášce Petr Olšák, který referoval o svém prográmku a2ac, který usnadňuje počítat PostScriptový font (tj. přidat virtuální akcentované znaky) na úrovni samotného PostScriptu a nikoli v rámci mechanismů $\text{\TeX}$ u. Program je tedy možné použít při práci s libovolným typografickým systémem, který umí pracovat s PostScriptovými fonty. $\text{\TeX}$ mezi takové typografické systémy patří. Program a2ac se použije v případě, že jsou k dispozici fonty dodané bez akcentovaných znaků a kresby akcentů jsou uloženy na samostatných pozicích. Program pracuje nezávisle na použitém kódování, protože se při sestavování kompozitních znaků vyjadřujeme pomocí symbolických jmen znaků a nikoli pomocí jejich kódů. Petr uvedl, že program lze snadno použít při přípravě virtuálních popisů k PostScriptovým fontům pro $\text{\TeX}$. Virtuální popisy mohou být zvoleny třeba v kódování, které je v souladu s kódováním CS-fontů.
- S poslední přednáškou vystoupil pan Libor Škarvada z Brna. Referoval o své práci na úpravě samotného programu $\text{\TeX}$, který se do spustitelné varianty kompiluje pod UNIXem ze zdrojového textu `.web`. Úprava nekoliduje s testem trip, tj. upravený $\text{\TeX}$ se v tomto testu neprojevuje odlišně. Úprava je tedy v souladu s copyrightovými požadavky autora $\text{\TeX}$ u. Úprava se samozřejmě realizuje nikoli uvnitř kódu `tex.web` (do tohoto kódu smí bez změny názvu zasahovat pouze jediný člověk na světě, kterým je Donald Knuth), ale v rámci tzv. změnového souboru, ve kterých lze ve webu dodefinovat speciální algoritmy, týkající se konkrétního operačního systému. Pro systémy typu UNIX udržuje tento změnový soubor pan Karl Berry a pan Škarvada navrhuje ve změnovém souboru udělat několik jednoduchých zásahů, které způsobí, že $\text{\TeX}$ ve svém vstupně výstupním rozhraní pro textové soubory (a terminál) dokáže konvertovat mezi různými kódováními rozšířených ASCII. Podle jakých kódování konvertuje, závisí na obsahu jisté proměnné prostředí systému (environment variable). Není-li tato proměnná nastavena, je chování $\text{\TeX}$ u shodné s implementací Karla Berryho. Tím se tedy i UNIXovým $\text{\TeX}$ ům dostává možnost pracovat s různými vstupními i vnitřními kódováními podobně, jako to umí $\text{em}\text{\TeX}$ se svými konverzními tcp tabulkami. Práce byla zatím testována na SUN OS a Linuxu. Pan Škarvada asi požádá pana Karla Berryho, aby zahrnul toto „vylepšení“ do své, tj. standardně distribuované implementace $\text{\TeX}$ u pro UNIX.

- Posledním bodem programu byla diskuse k $\LaTeX_{\text{u}}95$. Petr Olšák uvedl tři důležité důvody, proč by měl být proveden „upgrade“ $\LaTeX_{\text{u}}$. Jsou to

- zařazení lepších vzorů dělení (viz první přednášku);
- $\LaTeX_{\text{u}} 2_{\epsilon}$;
- zařadit podporu práce s PostScriptovými fonty v č/s jazyce.

Dále uvedl, že v září volal o pomoc při takové práci na $\LaTeX_{\text{u}}$ v mail-listu. Očekával, že se nabídnou dobrovolníci a že do ledna budou nějaké hmatatelné výsledky. Dobrovolníci se nabídli, byl zřízen diskusní list „tvůrců $\LaTeX_{\text{u}}$ “, ale výsledky v podobě nové instalace $\LaTeX_{\text{u}} 95$ nejsou. Je to z několika důvodů:

- Každý si dělá na svém a práce se nepodařilo zkoordinovat.
- Čekalo se na zveřejnění nové „patch“ $\LaTeX_{\text{u}} 2_{\epsilon}$, tj. na prosinec 94.
- Existují lidé, kteří sice umějí, ale pro $\LaTeX$ se nechťejí angažovat s výmluvou, že nemají čas.

První důvod (nekoordinované aktivity) má například konkrétní podobu v tom, že se „tvůrci $\LaTeX_{\text{u}}$ “ na listě nedokázali dohodnout na společném vnitřním kódování $\TeX_{\text{u}}$. Petr požádal, aby se k této problematice vyjádřili i lidé z pléna. Padlo několik názorů na to, zda změnit kódování v $\LaTeX_{\text{u}}$ směrem ke světovému standardu (Cork), jehož základní nevýhodou je nekompatibilita s CM kódováním (Knuthovým, nejčastěji ve světě používaným). Tyto názory se velmi různily. Pokud se nenajde někdo, kdo udělá pro $\LaTeX$ takový kus práce, aby se stal autoritou, jehož rozhodnutí budou ostatní tvůrci $\LaTeX_{\text{u}}$ respektovat, pak se asi nepohneme z místa. Dalším problémem je zkoordinovat práci na různých platformách (UNIX, DOS, MS-WINDOWS). Tento problém předchozí verze $\LaTeX_{\text{u}}$ neznaly, protože se pracovalo jen pro DOS.

- Pan Wagner informoval o svých zkušenostech s implementací marker pana Zlatušky, které zatím řeší některou problematiku kolem CS v $\LaTeX_{\text{u}} 2_{\epsilon}$. Pozitivní zkušenosti má se starou verzí $\LaTeX_{\text{u}} 2_{\epsilon}$ a s novou verzí bude manipulovat, sotva se vrátí ze shromáždění. Je ochoten výsledný produkt dotvořit do instalační podoby v $\LaTeX_{\text{u}}$ a přizpůsobit jakémukoli dohodnutému kódování.
- Petr Olšák prohlásil, že za situace, kdy jsou v tvůrčí skupině $\LaTeX_{\text{u}}$ roztržštěny názory na zásadní koncepce $\LaTeX_{\text{u}}$, zaujme pozici „mrtvého brouka“. Tj. vyčká, jak situace dopadne. Protože má práci na formátování své knížky o $\TeX_{\text{u}}$, odkládá své vlastní aktivity na $\LaTeX_{\text{u}}$ minimálně o dva měsíce. Podle toho, že plénum proti tomuto postoji vůbec nic nenamítalo, se dá soudit, že požadované novinky v $\LaTeX_{\text{u}}$

asi zas nejsou tak zcela potřebné. Je ale pravda, že to vede k tomu, že si některé věci bude muset udělat každý sám, což nejen tříští pracovní aktivity na CS v $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ u, ale také to vede k dalším, hlubším rozdílům mezi jednotlivými lokalitami. Naše organizace by tu měla být v prvé řadě proto, aby takovým věcem v rozumné míře zabránila a umožnila pokud možno koordinaci prací a kompatibilitu výsledných instalací.

Zápis zachytil a vlastními slovy zaznamenal

Petr Olšák

Redakčně upravil

(zejména vyškrtáním nadměrně se vyskytujícího slova *exekutiva*)

Karel Horák

P.S. V době definitivní (pseudo)uzávěrky tohoto čísla (5. 4. 1995) máme v ruce korektury Petrovy knihy *Typografický systém $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$* a před sebou jistě bouřlivou schůzku tvůrců $\text{\LaTeX}$ u (6. 4. 1995).

Knihy z nakladatelství Addison Wesley

Vážení přátelé,

přikládáme informaci o knihách z nakladatelství Addison Wesley, jejichž první zásilka objednaná na přelomu ledna a února zdárně dorazila do Prahy a téměř vzápětí se rozeběhla k příslušným zájemcům (velikost objednávky přesně tak, jak jsme informovali na lednové valné hromadě, byla dána naším odhadem skoro zaručeného zájmu v našem bezprostředním okolí. Volné svazky pak byly inzerovány na $\text{\LaTeX}$ ovém listu). Po velmi dobré zkušenosti zveřejňujeme následující objednávku pro všechny naše členy s tím, že knihy budeme průběžně dle vašeho zájmu doobjednávat tak, aby počet knih v jedné zásilce neklesl pod pět (při tomto počtu vychází poštovné na jednu knihu zhruba na tři dolary).

Ceny jsou uvedeny podle předběžné faktury, případně podle katalogu, který máme k dispozici (druhá skupina). V druhém případě lze očekávat, že účtovaná cena za knihu bude ve skutečnosti o trochu nižší. Výsledné ceny (včetně poštovného) přepočítáme na koruny podle aktuálního kursu, zaokrouhlíme (nahoru) na desítky korun a prodáme podle pořadí došlých objednávek.